

Muzej općine Jelsa
Jelsa 477
21465 Jelsa

Poštovani predstavnici medija,

Sa zadovoljstvom najavljujemo predstavljanje knjige dr. sc. Mladena Domazeta
Jelsa u vrtlogu općih procesa i lokalnih inicijativa 1868. – 1941.

u utorak 24. kolovoza 2021. u 21:00 sat

Muzej općine Jelsa / Trg sv. Ivana

--

Ova znanstvena monografija predstavlja prvijenac povijesne sinteze Jelse od 1868. do 1941. godine, odnosno, nedvojbeni iskorak u okviru zavičajne mikrohistorije i njezinog suodnosa s makrohistorijom. Unutar promatranog razdoblja detektiraju se regresivni procesi na ovo otočno mjesto (posebice kroz vanjske utjecaje, primjerice *Vinske klauzule*), kao i progresivni trendovi (konjunktura vina, brodarenja na jedra i pomorske trgovine), koji rezultiraju napretkom mjesta, odnosno, s evidentnim promjenama, počevši od uređenja jelšanske luke do dinamiziranja lokalnog gospodarstva i zamaha na području lučkog prometa i plasmana vlastitih proizvoda na vanjska tržišta. Nadalje, sadržaj monografije oslikava materijalni napredak kroz kapitalne investicije u Jelsi, primjerice, s podizanjem novog *Općinskog doma*, nove školske zgrade, proširenjem župne crkve, uređenjem bujičnih voda, formiranjem općinskog parka, kanaliziranjem potoka, popločavanjem ulica, uvođenjem javne rasvjete itd. Paralelno s time, u fokusu monografije također je svakodnevica sa aspektima društvenog, ruralno/urbanog i kulturnog života, uz političke i gospodarske aktivnosti (s obzirom na opće procese i lokalne inicijative) a koje su ovo nekadašnje ribarsko i težačko naselje preoblikovale u gradić s prepoznatljivom urbanom fizionomijom na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće.

Monografija *Jelsa u vrtlogu općih procesa i lokalnih inicijativa 1868. – 1941.* nastala je kao rezultat opsežnog trogodišnjeg istraživanja koje je prof. Domazet započeo 2017. godine. Istraživanja su provedena na respektabilnoj arhivskoj građi: *Fondu Općine Jelsa* u *Muzeju Hvarske baštine*, *Župnog arhiva Uznesenja Blažene Djevice Marije*, *Arhiva Trgovačke i obrtničke komore* i *Katastarskih mapa u Državnom arhivu* u Splitu, *Matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i mrtvih* u *Matičnom uredu Jelsa*, zatim *Periodike*, privatnih arhiva i objavljenih bibliografskih radova. Uz to, monografija je popraćena brojnim fotografijama, dokumentima, oglasima, grafikonima i drugim vizualnim sadržajima.

Program je proveden u suradnji autora s Muzejem općine Jelsa, a uz potporu Općine Jelsa i Turističke zajednice općine Jelsa. Izdavač je Muzej općine Jelsa, a recenzenti knjige su prof. dr. sc. Josip Vrandečić i prof. dr. sc. Mateo Bratanić.

O knjizi će govoriti Mladen Domazet, Mateo Bratanić, Andro Tomić i Marija Plenković.

--

Mladen Domazet izvanredni je profesor na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu. Područje njegova istraživačkog interesa obuhvaća mikrohistorijske razine i povijest svakodnevnice srednjodalmatinskog područja, te metodiku nastave povijesti. Autor je nekoliko knjiga i kataloga: *Donjokaštelanska svakodnevica 1900.-1939.*, Zagreb 2002. (u koautorstvu s Marinom Vuletinom), *Suton flote jedrenjaka Staroga Grada*, Zagreb 2004., *Solinska svakodnevica u osvit novoga doba*, Solin 2006. (u koautorstvu s Markom Matijevićem), *Stari Grad na Hvaru - Otočni grad na razmeđu 19. i 20. stoljeća*, Stari Grad 2011., *Donjokaštelanski krnjeval*, Zagreb 2014. (u koautorstvu s Robertom Marićem), *Isječci iz života - Stari Grad na otoku Hvaru (1914. - 1941.)*, Stari Grad 2016. i kataloga izložbe *Sjećanja iz zemlje predaka*, Jelsa 2020. (u koautorstvu s Marijom Plenković).

KONTAKTI:

Muzej općine Jelsa

Marija Plenković

M: 0958629473

E: muzejopcinejelsa@gmail.com

F: [Muzej općine Jelsa / Jelsa Municipal Museum](#)

www.muzejopcinejelsa.hr

Mladen Domazet

E: mdomazet@ffst.hr

DODATAK IZ RECENZIJA

Navedena znanstvena monografija ubraja se u jednu od najuspješnijih knjiga na zavičajnom području hrvatske historiografije. Koristeći vlastito iskustvo u pisanju lokalnih monografija autor se posvetio istraživanju Jelse na temelju bogate, očuvane arhivske građe. Njenu okosnicu čine Općinski arhiv Jelse te detaljna kronika dugogodišnjeg jelšanskog načelnika Nike Dubokovića. Autor predstavlja razvijenu otočku zajednicu, više urbanog nego ruralnog tipa, premda je njena podloga posve vezana za zemlju. Iz zemljoradnje izrasta snažno pomorstvo a kada ono nestaje tijekom 20. stoljeća zajednica značajno opada ali ne gubi temeljnu društvenu i duhovnu supstancu. Temeljni je dojam knjige da unatoč povijesnim usponima i padovima Jelsa predstavlja primjerno uređenu sredinu koja dinamično pulsira čak i u trenucima političkih i gospodarskih kriza (prof. dr. sc. **Josip Vrandečić**)

--

Ovom monografijom općina Jelsa dobila je važno historiografsko djelo koje daje odgovore na brojna pitanja, a od kojih je najvažnije: kako se oblikovala Jelsa kakvu danas poznajemo? Odgovor na to pitanje nije samo u urbanizmu i izgradnji luke, već u cjelokupnom životu koji pulsira crpeći svoje sokove iz razdoblja druge polovice 19. st. kada se oblikuje Jelsa i Jelšani u dinamičnosti odnosa koji se nastavljaju sve do

sadašnjosti. Isto tako, ova monografija upotpunjuje historiografsku sliku otoka Hvara jer proširuje postojeću literaturu koja je do sada bila usredotočena na grad Hvar i Stari Grad. U tom kontekstu otkriva se presudan značaj Jelse na političkom i gospodarskom planu, pa se može konstatirati kako ona predvodi u narodnjačkom - nacionalnom smislu, tako i u određenim segmentima gospodarskih – brodarskih aktivnosti. Na kraju, potrebno je istaknuti kako ovo djelo ima i značenje za cjelokupnu hrvatsku historiografiju iz barem dva razloga. Na prvom mjestu zato što nudi kvalitetan metodološki pristup istraživanja mikrohistorijske razine koja nije lišena općih povijesnih procesa i kretanja, a zatim i iz razloga jer se daje Jelsi zasluženno mjesto na karti hrvatske historiografije čime će ovo djelo predstavljati važan segment pri pisanju novih sinteza. Pored svega, tu je i ono što se najviše vrednuje: ovim djelom je istrgnut iz povijesnog zaborava tako važan, relevantan i upečatljiv dio jelšanske i hrvatske povijesti (prof. dr. sc. **Mateo Bratanić**)